

A helyzet még most is ép oly bizonytalan, mint a „csiny” első napján.
És most is ép oly kevés lehet tudni, hogy 1890. jan. 1-én lesz-e közös hadsereg, vagy nem lesz.
Még kitelik az osztrákoktól, hogy a „k. u. k. Armeé”-t szépen a mi nyakunkon marasztalják, ugy a mint van.

A GERMANIZÁLÁS KÉRDÉSÉHEZ.

Brassó, 1879. decz. 8.

Tisztelt szerkesztő ur!
A Kelet f. évi 278. számában a kolozsvári izraelitákról az állítják, hogy „nagyobb részének jobban esik, ha a kifczamadott zsidó-német dialectust hadarja otthon, utczán és az üzleti helyiségben, a helyett, hogy igyekszik egy kissé megtanulni annak a népnek a nyelvét, melynek közepette él.” hogy „az izr. hitközség és az annak kebelében létező beteg-ápoló és temetkezési-egylet jegyzőkönyveit és alapszabályait németül szerkeszték, és hivatalos nyelve is a német.” s mindezek következtében azzal vádoltatnak a kolozsvári izraeliták, hogy magyar hazafi létökre ép vizsik a germanizálásban a vezérszerepet.

Mivel én magam is kolozsvári születésű vagyok s az ottani izraelitákkal harminckét éven át majdnem folytonosan érintkeztem, s így azokat igen jól ismerem, nem mulasztatom el a fennebbi állításokat megjegyzés nélkül hagyni és az abban foglalt vádat megczafolni.

Mindenekelőtt valótlan az, hogy az ottani izraeliták nagyobb része nem igyekszik a magyar nyelvet egy kissé megtanulni, mert a kinek volt alkalmja a kolozsvári izraeliták oly nagy részével érintkezni, mint nekem volt, az igen jól tudja, hogy az izraeliták legnagyobb része a magyar nyelvet nemcsak hogy elsajátítani igyekszik, de azt igen jól beszéli, s hogy a legtöbb családban otthon a magyar nyelvet beszélnek; mi különben csak természetes is, mert az izraeliták igen nagy része gyermekeit az ottani collegiumokba járattja, s így ha előfordul is az, hogy egy-egy családban a zsidó-német dialectust beszélik — ez csak kivétel, — habár sajnos kivétel is.

Hogy a hitközség is a fennevezett egyelet jegyzőkönyveit németül szerkeszti, és hivatalos nyelve is német rendszeren, — ez igaz — s szegényére is válik a hitközségnek, de ezért a germanizálás súlyos vádját a községet még sem terhelheti, egyrészt azért nem, mert a hitközség legnagyobb része orthodox elemekből állván, ezek csak orthodox-jegyző választanak, minél fogva inkább szűkebb körrel vádolhatók, mint germanizálással, s másrészt azért sem, mert, mint ezt Kolozsvár mts. polgármestere is igazolhatja, arra is volt már eset, hogy a hitközség magyar nyelven szerkesztette jegyzőkönyvét, s magyar átirattal küldte át a polgármester urhoz.

Már pedig miután az tény, hogy a kolozsvári izraeliták legnagyobb része a magyar nyelvet jól beszéli — miről bárki meggyőződhetik, ki velük érintkezni akar, s tény az is, hogy az izr. hitközség iskolájában a magyar nyelv tanítatik, de sőt volt eset reá, hogy a hitközség jegyzőkönyvét is magyarul szerkesztette; annyival méltánytalanabb a kolozsvári izraelitákat a germanizálás vádjával terhelné, mert a kolozsvári izraeliták egyenként és összességükben soha arra okot nem adtak, hogy őket germanizálással s így hazafiatlansággal vádolhassák.

Van a kolozsvári izr. hitközségnek egy betegsége, mely már évek óta fenyegeti a hitközség életét és léteit — ez azonban most nem tartozik ide, de ha idóm engedi, lehet még erre visszatérnem, mert bizony, bizony ideje volna, hogy e baj valahára kigyógyítsák, s hogy azon elemek valahára befolyjanak a községbe — melyektől egyedül várható a baj orvoslása.

Tisztelettel
Dr. W. I.

Telesi Sándor könyvéről.

Telesi Sándor ezredes tárczaccik-gyjtéménye méltó feltűnést keltett, s a sajtó osztatlan elismeréssel nyilatkozik az érdekes könyvről.

A lapok nyilatkozatai közül főleglétjük a következőket:

A „Hon” tárczájában ismerteti a művet, melyről így ír: „Érdekes, méltán közzigymelget gerjesztő gyjtémény ez. Élénk, szikrázó élecekben gazdag s a schablonszerűtől minden legkisebb ízében eltérő stylban vannak írva az emlékjegyzetek. Már maga a tartalom beosztása s csoportosítása is egészen eredeti s önálló. Nagyon része a 22 cím alá sorított tárczacciknek a szó szoros értelmében emlékirat, de mindegyikben vannak oly részletek, melyek a mai társadalmi életre, művészetre és irodalomra vonatkoznak. Egyetlen szó elég, hogy a sokat átélte gróf eseménydús életének egyik mozzanatára emlékezzék belőle s azt elbeszélje. Kitérésre, adomázási hajlama azonban soha sem felelteti el vele a célt, mit maga elé tűzött s minden egyes darab kaleidoskop jellege dacára bevégzett egész. Néha azonban egész tárczaccik csak egy ötleten fordul meg s így magában mulékony hatása, ugy hogy összegyjtve, minden egyes darab nyer a másik által. Mennyi érdekes s vonzó részlet van az egyes tárczákban, azt elköpzelni sem lehet annak, ki Telesi Sándort nem ismeri. Unikum ő a magyar irodalomban, tárczairó isten kegyelméből, ki fecseg mindig, anélkül,

hogy megszüntne komoly lenni s komoly dologról szól, anélkül, hogy unalmas lenne.”
„Egyetértés”: „Egy viszontagságos multu, a világban sokat járt-kelt, fiatal kedélyt és pezsgő szellemét mindvégig megőrzött érdekes ember „emlékei” ezek, s a tarka élet könnyűden visszatükröződő képeit tárja föl. Telesi Sándor kellemes, élénk beszéde, telve elmés ötletekkel; szív és elme van fúrge tolla hegyén. A kötetben történeti följegyzéseket is találunk, ilyenek: „Első találkozásom Bem apóval”, „Az én muszkám”, „Hogyan menekültem ki”. A többi czikkben külföldi élmények, az erdélyi viszonyok és ismert emberekkel való érintkezések, benyomásait közli. Az első kötet érdeket gerjeszt a folytatás iránt.”

„P. Napló”: „A kötet telve van érdekes reminiscenciákkal. Telesi Sándor, ki karddal és tollal egyaránt buzgó szolgált hazáját, a mint mondja, az írásban „naturalista” a „ki nem tud kótából írni”. E naturalizmus azonban nem hátrányára szolgál irányának. Magyarosan, érdekesen tudja elmondani eseményekben gazdag életének sok kiváló mozzanatát, s főleg a szabadságharc s a száműzetés korából való közleményei igen becsesek. Humora, jó kedve nem hagyja őt el soha s könyvét igen érdekes olvasmányt tesz. Felhívjuk e nagyérdemű munkára a magyar olvasó közönség figyelmét.”

„Közvélemény”: „Mindig jó jel, mikor valamely mű első kötetének átolvasása után érdeklődéssel s majdnem türelmetlenül tekintünk a második kötet elé. Így vagyunk gr. Telesi Sándor „Emlékei”-ő kötetének átolvasása után is. Bármily kevés igényvel lépjen is összegyjtött dolgozataival a szerző a nyilvánosság elé — naturalistának mondja magát, a ki nem tud „kótából írni”, hanem huzza vigan vagy szomoruan, a mint szíve érzi — művének igen figyelemreméltó hely jut a magyar könyvtár termékei között. És nemcsak azért, mivel érdekes, izgalmasban gazdag életéből sok érdekeset mond el, a minék, mint egy-egy epizódnak a magyar szabadságharc feledhetlen korából följegyzés nélkül maradnia valóságos veszteség lett volna; hanem azért is, mert mindez elmés csevegés alakjában van elmondva. Ilyen „naturalisták” nagyon könnyű megbarátkozni. Telesi Sándornak azonban nemcsak eszje és humorja van, a mit természeti adomány, hanem apró, találó vonásokkal kitűnően tud színeznit, a mi épen nem vall „naturalistá”. Elég utalunk a „Hogyan menekültem ki” című rajzra, melyben az alakok mesteri jellemzése Turgenjev tollára emlékeztet. E rajzokra, melyek azon óhajit keltik föl bennünk, hogy a szabadságharcban s emigrációjában való szerepléséről ismeretes szerző tollával mentől gyakrabban találkozhatnánk, föl hívjuk olvasóink figyelmét.”

„Független Hírlap”: „A legújabb megjelent memoírok közt mégis legolvasottabb lesz a Telesi Sándoré. Pedig nem is emlékirat az, a mit ő könyvében nyújt, csak egyes töredékes rajzok; de oly egyszerűen, természetesen kedélyvel vannak írva, hogy a legmorozusabb ember is fölélénkül olvasásuk alatt. Az író oly igénytelenül lép föl s mégis oly jóízűen írja le élményeit, hogy lehetetlen meg nem szeretni a könyvet az író is. Legérdekesebbek a forradalmi időkre vonatkozó rajzai; de még azokat a dolgozatokat is, melyek az írónak szorosabban vett magán életére, magán-viszonyaira vonatkoznak, szívesen olvassa az ember. És ez a legjobb kritika könyvére.”

Hasonló meleg elismeréssel nyilatkoznak Telesi Sándor könyvéről a többi lapok is. Mindnyájan konstaltálják a mű teljes sikerét.

A JÖVŐ ÉLET.

Hugó Viktor spiritualis nézetei gyakran levelekre és látogatásokra adnak alkalmat.

Egy ismeretlenül, ki szemére veté, hogy istenben hiszen, levelet kapott következő végszavakkal: „Bámulok, hogy oly nagy szellem annyira naiv!”

Jöjünk tisztába egyszer mindenkora e dologgal, s legyünk áthatva azon nézet által, hogy spiritualista nem azt teszi, hogy katholicus. Hagyjuk meg tehát a nagy költő lelkiismereti szabadságát, mit magunk részére is követelünk, s bámuljuk e spiritualista és deista szellemben a klerikalizmus félelmes ellenségeit. Voltaire nem volt-e deista? Hogy helyes és teljes fogalmunk legyen Hugo Victor elveiről, olvassuk el kapcsolatban William Shakespeare „a lelkék” s a Contemplatio „árnyzaj” cz. fejezeteivel a „Borzasztó év”, az engem atheistanak nevező püspök” cz. fejezetét, s meglátjuk, hogy ha Hugo Victor hiszen is egy jövő életet, határozottan visszautasítja a dogmát és theocratit, s bár deista, élesen küzd a fehér szakállu agg, s a hadak véngregző istene ellen, kik Veullott és Dupanloup képeire vannak faragra.

Különbön mennyi harag zudul nagy költőnk ellen a papi párt részéről. Mily gyűlölet ébreszt a papi rendben.

— A papok nagyon gyűlönek engem — mondá egy este — mert épen az ok terükre helyezkedem. A lélekről és istenről épen úgy beszéltek, mint ők, csak hogy kivételzetem az igazságot meséikből. Kiküszöbölöm e nép tréfáit és szemfényvesztéseit. Igen én hiszem az istent, s a jövő életet; de azt nem fogadom el, hogy egy galamb megtermékenyithessen egy nőt, hogy egy nő anyja is, szűz is lehessen; s hogy három — egy!... S mily furcsa vallás az, melyet a nők nem magyarázhatnak — pírulás nélkül!...

A mester nem hiszi az én megsemmisülését. Ez nála meggyökerezett hit!
— Ha — mond — önk engem a halál előtt nyugodtnak és mosolygónak látanak, holott jól tudom, hogy a sir vár rám: azért van, mert hiszek egy jövő életet. S jegyezzék meg, hogy én óvakodom attól, hogy eszméimet simogassam, hogy azok véleményekké váljanak. De ez már határozott meggyőződés. Hiszem, sőt többet mondom: bizonyos vagyok benne, hogy nem halunk meg egészben, hogy Enük tul őt minket; s meg vagyok győződve, hogy míg én itt beszélek, körültem vannak mindazon kedveseim lelkei, kiket elvesztettem, s ezek most hallgatnak engem.

Főlemlitem itt azt a bámulatosan szelemes módot, melylyel Hugo Victor bizonyították előadta, s hogy mily különös hévvel küzdött ellenfeleivel. Egy este Schoelcher Victorral — ki határozott, megingathatlan materialista volt — épen a jövő életéről folyt a vita, s Hugo Victor elbeszélte a következőket:

— Egy napon Guerneseyben is beszéltem e tárgyról Keslerrel, s így szóltam hozzá: Én hiszek a halhatatlanságban; nem a név halhatatlanságában, mely füstnél nem egyeb, s a mit csak tréfára veszek; hanem az én főmaradó életében. Én ezt hiszem, s halhatatlannak érzem magamat.

— Én nem, mond Kesler.
— Vigyázzon: lehetnek elhibázott próbák. Hallgasson rám jól, édes Kesler... Dante otthon van; tollából két verset ereszt ki, s távozik.

A mint eltávozott, a két vers beszédebe ereszkedik.

Az első szót a másodikhoz: Mily szerencse! Mi a Dante versei vagyunk, ime halhatatlanok vagyunk!

— Nem bizonyos, felel a második.
— Hogyan, te nem érzed halhatatlannak magad! én biztosítalak az iránt! bizonyos vagyok benne! érzem!

— Én nem érzem, mond a második; én egy cseppet sem érzem halhatatlannak magamat.

Eközben Dante hazatért, ismét elolvassa a két verset, meghagyja az első, kihuzza a másodikát! mind a két versnek igaza volt.

— Lásza, édes Kesler, ha ő az elhibázott vers, nincs több mondanivalóm.

— Tudja-e, Hugo, hogy ez rettenetes, a mit ön nekem itt mond, — felel Kesler; — nem, én nem akarok elhibázott próba lenni! S e naptól óta — végzé a költő — Kesler soha se mondá többé, hogy ő materialista!

E szellemes és költői allegoria nem győzte meg Schoelcher Victort, ki — nem akarva tovább vitázni ez elvont metafizikai kérdést felelt: „Félelemmel Bouches-du-Rhône képviselője: Ed. Millaudnak az ő materialismusra mondott szellemes megjegyzését.

Itt tudniuk kell, hogy Schoelcher Victor sohasem iszik bort, még ha eszik is, — csak théát iszik.

— Tudják-e ön, hogy Schoelcher Victor miért nem iszik soha bort? — kérde Millaud néhány képviselőtársától, kik a képviselőház ivószobájában Schoelcher körül állottak. S látván, hogy senki sem felelt: — Mert — egészíté ki — mert tudja, hogy a részegeknek van egy istenök.

FELVONÁSOK KÖZÖTT.

Szini reflexiók Vaquerie után.

Ha már eszelekvény nincs, a tragédia csak a szóval marad. De még ez is igen sok neki. Voltaire sokat beszantottat Corneillet az olyan kifejezések használatát, melyek a valódi tragédiáirólban visszatetszést szűnnek.

A tragikai stilyusnak legfőbb érdeme abban áll, hogy tartózkodik bizonyos szavaktól. A tragikai vers cizomás, nagyszerű, mely mindent komolyan vesz, melyet egy tréfa kétségbeesjt, mely megbélyegezve érzéni magát, ha elmosolyodnék. Ugy hordja rimeit, mint annépelyes templomi menet az alabárdokat.

Egy állatot nevéni említeni, — ez jó a vigjátékban; a tragédia nem száll le ily triviális dologig. Bámulják Racinet, hogy nevéni merete említeni a kutyát és kecskékat. Boileau nem akarta, hogy a versben szamarakról beszéljenek. Ah, Shakspeare-nek nincsenek ily skrupulusai.

Egyszer Bossuet roppant zavarba jött. — Gonzague Anna fölött kellett gyászbeszédet tartania, ki a legkicsapongóbban élt, mignem egy álom jóra térítette. Ez álom okozá Bossuetnek a nagy nyugtalanságot; mert abban egy tyúk és csirkék fordultak elő. A szószéken tyúkot említeni — rettenetes dolog! Az ismét lehetetlen, hogy a néhai életéről beszélve, ez álomot, mint megtérése okozóját, elhallgassa. El is beszéli, de retentő ovatosan, kerülő kifejezésekkel, bocsánatkérés között. Istennek tudja föl a hibát, „ki oly módon és oly alakokban nyilatkoztatja ki az igazságot.” Ekkor merészel a meséhez kezdeni: „A néhai látja a mint megjelenik... s itt megáll; isten nem elég tekintély előtte. De szerencsére, hirtelen észbe jut, hogy Jézus egy tyúkhöz hasonlítá magát. Siet tehát befejezni: „A néhai látja a mint megjelenik... az, a mit Jézus is méltónak tartott arra, hogy gyöngédsége jelképeül állítson elének.” Így, jobbfelől Isten, balfelől Jézus által támogatva, Bossuet ki merte ejteni a tyúk szót.

A tragédia egyetlen elemére szorítja, s ezzel megéli az embert. Egysége = O.
Racine azt hiszi, hogy annál nagyobb, mentő kevésbé reális. Nagy tévedés. Az nagy, a mi igaz, Shakspeare a valóból alkotja eszményét. A sárna lehell, s fény lesz belőle.

Különbön ne ostromoljunk nagyon a tragédiát. Megvolt ennek is létjoga.
A színház kezdetleges állapotban volt. Az egész élet igen komplikált lett volna neki. Egyenként kezdte tanulmányozni a részleteket, hogy aztán egybefűzze azokat. Vigjátékot és tragédiát szült, mielőtt drámát teremtett volna. — Mint mikor az ember írni tanul: előbb vonalakat húz, mielőtt beteket írna, vagy szavakat alkotna; mielőtt mikor az ember rajzolni tanul: előbb orrot, szemeket, füleket rajzol. A tragédia a művészet vonalazása; a dráma maga az arcz.

A némajáték a tragédia legnagyobb ellensége.

A tragédia elveti a diszleteket és eszelekvényt; örökös elbeszélésből áll: a néző közönség zemei egészen czétalan és fölösleges fényűzésnek bizonyulnak; — ez a vakok művésze.

A tragédia elveszti a talejtést; ekkor a némajáték kizárja a szót. Ah, te megnyerted a vakokat: Jó, én meghódítom a süketeket.

A háboru meg van kezdve. A két végtel szemközti áll. A tragédia órái, előadást tart, s komoly méltósággal vonal el; a némajáték hagyja, hogy beszéljen, s mikor mondkáját elvégezte, fűrgen előgrik, s utána rug.

ARVIZ

az erdélyi részekben.

A decz. 5. 6. és 7-iki nagymérvű áradásokról egyre szomorubb részletek jutnak a nyilvánosság elé.

A csapás legsúlyosabbban, ugy látszik, a Küküllő-völgyét és az Aranyos-mentét látogatta. Az alább Gyéresről közölt távirat valóban megdöbbentő részleteket sejtet.

Midőn köszönetünket fejezzük ki az eddigi tudósításokért, kérjük lapunk barátaikat, sziveskedjenek bennünk minél bővebben értesíteni az áradás-okozta eseményekről, s a károk nagyságáról. Ama vidékeknek érdekében fekszik, hogy a közönség tájékozva legyen a helyzet felől, s lehetőleg teljes kép álljon előtte.

A kolozsvári kir. táviratgazdóság elrendelte, hogy az árvízveszély ideje alatt a tordai, dévai, hátszegi, tippai, megyesiesi s egynyári táviratállomásoknál éjjel-nappal szolgálat rendezésük be. Az igazgatóság elismerést érdemel e helyes intézkedésért.

Deésről értesítünk lapunkat, hogy a Szamos decz. 6-án este a mult évi áradás nagyságát elérte, de éjjeli 11 órakor már apadni kezdett s 7-én reggel medrébe visszahúzódott. Azóta folyton apad. Károkat a víz nem tett.

Segesvár, 1879. decz. 8.

Távirati megkeresésére közlöm, hogy a Nagy Küküllő folyó hó 6-án reggel kezdett Segesvárt hirtelen kiáradni és még pedig váratlanul oly nagy mértékben, a milyen néli nagyobbra a legöregebb emberek nem emlékeznek. Emberitelt Segesvárt nem vészett el. Az alsóváros nagy részében megteltek a pincék és földszinti lakhelyek ez utolsók közül egy néhány a padlásig. Az illető lakosok nagy része a padlásra menekült, egy néhány tuta-jokon mentetett meg, mire az állam vasutak keleti osztályának itteni mérnökei és más alkalmazottjai dicseréni méltó készséggel közreműködtek. Szerencsére az áradás nem tartott sokáig. Másnap reggelig a víz már a partokig apadt, a közlekedés mindenütt helyreállt. Ház nem omlott be, de a lakhelyek nagy része tetemesen megkárosította a tott. Házi butorok/élelmi szerek és más felkelhetők hol a vízbe veszték, hol használhatlanná tétettek. A kár tehát itt is nem csekély. Egyelőre a városi hatóság, a hol szükségesnek mutatkozik a károsultakat tüzi fával látatja el. El is intéztetett, a hol elkerülhetlen, az illetők más lakhelyre való átköltöztetése. A további segélynek szükségessége és mértéke csak a folyamatban levő részletes vizsgálatok alapján állapítható meg.

A polgármester
Gull.

Gyéresről tegnap (decz 10) esti 7 órai kelettel a következő sürgönyt vetők:

Az Aranyos-folyó decz. 5-én este 10 és 12 óra közt soha nem tapasztalt mérvben kiáradt, s több községet elborított. Eddig 50—60 ház összedült.

A torda-topánfalvi utat az árvíz csaknem semmivé tette, a közlekedés több hónapig helyre nem állítható.

A veszélyben forgott emberek nagy erőfeszítéssel kimentettek.

A kormány 400 frt. segélyt utalványozott.

Az okozott kár kiszámíthatatlan.
Weress Dénes,
alispán.

SZÍNHÁZBAN.

Ma nagy napunk volt; egyszerre három ujdonságot kaptunk — még pedig angol. Másutt ez három teleházat jelentene, mert felosztának, hogy jusson is, maradjon is; itt a három együtt csak harmadrendű házat hoz össze. Na de ne bántunk e kérdést; hogy a Molnár új darabját írának nincsen fiduciaja a közönségnek, az régi dolog.

Elég annyi s ez a fő, hogy a kik megjelentek, jól mulattak. Ilyen egészséges, förlémetzett-humort rég nem élveztünk, minőt az ujdonság nro I. és nro II. bemutattat. Minden a lak egy-egy kész ember, élve, mozogva és beszélve. A nro III. ujdonság hatása kisebb. Nagyon helyesen történt: a kolozsvári közönség ismét jó izlést áru el; mert a darabot valami bcsi német csempészte be az angol irodalomba. Igaz, hogy Brough írta s címe: Flipper és Mobbler... de mit tesz ez? Miért nem írhatta volna ez utszeli elménczkedést a zalogházirol és csizmáról és kék fraktról, p. o. Herr Berg?

De ne előzzük meg az eseményeket. Az első darabban Ramazetter kisasszonyt adták férjhez. A kisasszony megérni való kedves vadroza volt. Azt azonban nem hiszem el még neki sem, hogy a vadrosák, kik csak a madarakkal tanulhatnak nótták, valóban tudának mesterséges concert darabokat.

Rumble urnak midőn kilépett, nem tapsoltak, pedig... Bokodi adta Planché, a darab írója e szerepből egy jóvalvaló falusi keresztapát akart teremteni, de Bokodi ur erőnek erejével keresztanyát csinált belőle. Sokan azt hitték, hogy nyelvhibá. Pedig nem az. Meg kell csak vizsgálni Bokodi urnak anatomicus természetét; meg kell csak figyelni, hogy midőn szívről beszél, mindig gyomrát tapogatja, s azonnal meggyőződhetünk, hogy itt egy nagy rejtély áll szemben a tudomány.

E szerepről szólva, bátrak vagyunk megjegyezni, hogy az aesthetika szabályai szerint, igen kedélyes keresztapa lehet valaki, a nélkül, hogy feltétlenül szükséges volna piszkos szürkekabát- és még piszkosabb fekete nadrág.

Dobs urat Szentgyörgyiájtásztá... nem, méltánytalanul fejezték ki magukat: alakította... jól, helyesen, találatlag. Dobsné asszonyról szintén ezt mondhatjuk, s ha tolelte megengedő, hogy krinolinja és harisnyája között ne legyen olyan feltűnő spatium, semmi kifogásunk sem lehetne ellene.

A S mu gyereket, Kassay helyett Boránd jatsuk. Ha még megtalál ez történő, ajánljuk, hogy ne lógassa oly kiméltlenül a tojjással telt kosarat... mert mind eltörök a tojás; ha ugyan Angliában nem keményebb, mint nálunk.

De hát Angliában voltunk valóban, midőn az „Eladó leányt” néztük. Én azt hiszem, innen lopta Planché ur alakjait, hogy messze ne menjünk, talán épen Tordáról.

A kedves kis Mari az eladó leány. Megérkezek Vivid a gazdag kérő. Nagyon kapós legény. S hogy az ő szeme is kapjon, felöltöztetik Marit, a ki mezei virágot szed, s számaron lovagol, s a mezőn reggelizik, cifrára, izléstelenül. (No ez az izléstelen meg sikerült nekik, mert a Mariesze tul járt rajtuk.) És aztán veselik magukat a háziak szörnyű nevéstésesen. A gavallér visszanyomja adott szavát. Csakhamar folismeri azonban Mariban a gyönyört... és máig élnek ha meg nem haltak.

Milyen egyszerű, természetes, minden-napi mese! Látni kell azt ilyet jól előadva és angol ember által megírva. Lehetlen abban nem gyönyörködni!

A „Barátságból” című darab nem kevésbé volt mulattató. A Gabányi felesége, Békessy Irma k. a szerzetreméltó navitással elhatározza, hogy megpróbálkozik egy kis hütlenséggel. Nem jut el ugyan a végrehajtás stá diumáig, mert a Kassai felesége, Kéler Ilona k. a megakadályozza ebben; — de irt már egy ártatlan levelet — s e ballépését ki kell egyenliteni.

E kiegyenlítés mulatságos epizodokra adott alkalmat. — A kik színházban nem voltak, nem is képzelik, milyen szép asszonyok jutnak nagy Angliában még az ilyen boldogtalanságig rövid látó és ügyetlen férjeknek is, minő Gabányi meg Kassai.

Kivált a Kassai szerepe erőteljes humoral van írva. Nem volt azt szükség tulzást által burleszk-ké tenné — aztán meg az is nagy családias, azt hisni, hogy a komikum hatását emeli, ha a sárna paróka alól kilátszik a fekete haj. Mert föl sem tesszük, hogy olyan gondos színezésről mint Kassai, az ilyesmi figyelemtelenségből történék.

Kéler Ilona kellemesen moralizált, midőn a tévedni akaró báránnyát térítette. Pedig megjelenésekor azt hittem aranyos virágairól, hogy ő érez hajlandóságot egy rövidke kis tévedésre.

Zete.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Teleki Sándor ezredes „Emlékeim” című tárcza- és gyűjteménye Kolozsvárat Demjén László könyvkereskedésében kapható. A nagybecsű és csinosan kiállított füzet ára 1 frt 80 kr.

Mátrai B. Béla, mint Szamosújvárról értesítők lapunkat, a múlt héten ott vendégszerelést, Várady Ferenc színtársulatánál. Decz. 2-án kezdte vendégjátékát s összesen négyszer lépett fel: „Vencelcsé kalmár”, „XI. Lajos”, „Fosvény”, czimzserzőben s a „Párisi szegények” drámában mint Planteur. Mátrai fellépéit a közönség nagy érdeklődéssel fogadta, s társulatunk e kitűnő volt tagját egészen elhalmozta ováiban. Mátrai a színpadon kívül is minden körben kitűnővel fogadtatott s vasárnap díszes társas-vacsorát rendeztek tiszteletére. Még egy napot Szamosújvárt töltött s kedden visszatért Kolozsvárra, a hol most állandó lakohelye van.

A „Faluroszaszt” Alkberg fordításában december 1-én adták elő Helsingforsban. A dalok egy részét ott időző fiatal tudósunk, Szinyei József fordította le, ki a főpróbán is jelen volt s arról atyjához intézett levelében nagy elismeréssel nyilatkozik.

NYILATKOZAT.

Tisztelt szerkesztő ur!
Több oldalról felmerült félreértések kiküldése végett kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az általam egész lelkesezéssel és becsülettel odaadással megindított remélt függetlenség közönségnek létezésére a kiadó ur részéről az utolsó percében — meggyőződésém szerint — akaratan kívül támadt nehézségek miatt, jobboldalra elmaradt.
Maradtam a tisztelt szerkesztő urnak Kolozsvárt, 1879. decz. 10-én
alázatos szolgája,
Hegedűs István.

HIRHARANG.

Kolozsvárt, 1879. decz. 11.

Mint Hegedűs István tanár urnak fennebb közölt nyilatkozatából kitűnik, a tervezett, megbeszélés már szerkesztővel is ellátott, „Jövő” című szélsőbaloldali lap újévben nem fog megindulni, miután a kiadó — Stein János — közvetlen a szerződés aláírása előtt váratlan nehézségeket támasztott, melyek az egész tervet meghiúsították. Kapcsolatban ezzel egész nap tartotta magát az a hír, hogy a „Kelet”-ből új év után a habarékpartí vagy pártion kívüli lapot fognak csinálni. Miután Békésy Károly a „Kelet” szerkesztője jelenleg nincsen Kolozsvárt tudunk szerint, — e hirt teljes fenntartással közöljük, s csupán azért jelezük, mert négy oldalról is egybehangzó tudósításokat kaptunk erre vonatkozólag. Az egyik versio szerint Stein János épen azért állott el a „Jövő” kiadásától, mert a „Kelet”-et mint pártion kívüli lapot vizsgálja akarja venni s tovább folytatja kiadását. Annyi tény, hogy Ugron Gábor már elutazott Budapestre; de Jenei József képviselő, mint a pártion kívüli képviselő megbízottja, ma még Kolozsvárt van. Ismételve kijelentjük, hogy e felmerült híreket fenntartással közöljük, s várjuk, hogy a „Kelet” határozott czáfolatának tért adhassunk.

A forgalmi akadály. Kugler vasuti állomásfőnök irtól azon értesített vesztük, hogy Brassó (Nagy-Szeben) relé a múlt éjjeli vonattal az összes forgalom megnyitott. Maros-Vásárhely felé az akadályok végleges elenyészése még nem történt meg. — A vasut-igazgatóval valóban dícséretes buzgalommal fejt ki, a teljes közlekedés helyreállítása érdekében. Örvendünk, hogy vasuti személyzetünknek mindig csak jót és elismerésemelét jögyezhessünk föl.

A jótékony növényvet választmányának közelebb tartott ülésében a tél folyamán adandó bálók ügyében b. Kemény Géza elnököle bizottságot neveztetett ki. — Sigmund Eleknek 12, Sigmund Dezsóné 5 forintot adományozott ez alkalommal is a végett, hogy azon kenyér vásároltatván, ez a közelebbi karácson ünnepe alkalmával szegény embertársaink nevében köszönettel adandó s szíveséget; az egytel részéről adandó karácsoni ajándék felől a közelebbi ülésben határoz a választmány. — A választmány azon meggyőződésben, hogy egyetlen a mellett, hogy törzsvagyományát — ha csekély mértékben is — gyarapíthassa, csak úgy felelhet meg a naponta gyarapuló szükségnek és igényeknek, ha rendszeres bevételeit szaporítja, elhatározta, hogy szedéseknél névsorba azon tisztelt nők, kik az egytelbe való lépésre felhívandók; továbbá felhívja a választmányt és az egész egytel egyes tagjait, hogy városunk tisztelt női közli ismerőseiket egyetlen érdeknek megnyergetni sziveskedjenek. Egy czimadnia mesterséget tanuló árva fiatalok felhívása elintéztetett. A választmány öt folyómonak egyszermindenkora 19, tiznek havi

részletekben kiadandólag 98, együtt 117 forintot utalványozott. Kovács Antal, titkár.

— Az erdélyi gazdák sepsi-szentgyörgyi vándorgyűlése, megbízta az erdélyi gazdasági egytel választmányát, hogy a kormányhoz illetve a képviselőházhoz memorandumot szerkesztve az alább következő kérdésekben: A korcsmárlási jogok szabályozása, a birtokviszonyok rendezéséről immár beadott feliratnak elővétele, a még függőben levő urbéri ügyek elintézése, az elmaradt urbéri kárpótlások kiizetése, a cselédtörvény megváltoztatása és végre a községi törvény megváltoztatása tárgyában. A memorandum több pontjait annak idején közölni fogjuk, s akkor alkalmat vesszünk magunknak a kétségekivül nagy horderejű indítványokkal tüzetesen foglalkozni.

— Meghívás. Folyó hó 11-én, d. u. 5 órakor, a joghallgatók II-ik termében jogszázegegytel közgyűlés fog tartatni, melyre az egytel alapító és rendes tagjai tisztelettel meghívom. A gyűlés tárgya: Határozni a felett, vajon a kolozsvári takarékpénztárnál elhelyezett tőkénk — miután nevezett pénztárat a kamalábot betétekre január 1-étől 6-ról 5-re szállítja — meghagyásuk továbbra is ott, vagy más helyen, vagy más módon (állampapírokba fektetés által) tétessék gyűmölcsözövé? Kolozsvárt, 1879. decz. 10-én. Bodor Tivadar, j. s. e. elnök.

— Rablótámadás. A Herm. Zeitungot következő esetről értesítik: Nov. 29-én egy adóhivatalnok Szekudvar melletti válszából Kis Jenőbe utazott, hogy az incsással összegeket az ottani adóhivatalhoz beszoalgtassa. Utközben betért Miske helységbe, hogy egyik rokonát, ki bíró volt, meglátogassa. Ebédnél a hivatalnok elmondta, hogy 1100 frt adópénz van nála. Nemskára elbucszott s folytatta útját. Alig hagyta el a livadai pusztát, egy cserjéből három álczótt férfi ugrott elő s halálfenyegetés közt követelték a nála levő összeg kiadását. A hivatalnok ellenszegült, mire az egyik ismeretlen ráltt s lábát súlyosan megsebesíté. Ezután a rablók kivették a sebesült tárczájából az 1100 forintot s eltűntek. A hivatalnok azonban ráismert a rablók vezetőjére, ki senki más nem volt, mint — saját rokona. Ez elfogattott, míg az adóhivatalnokot kórházba kellett szállítani.

— Gr. Esterházy Paulina haláláról a következő családi gyászjelentés adatott ki: Galanthay gróf Esterházy Kálmán Kolozs megye és Kolozsvár szabad kir. város főispánja és neje Bethleni gróf Bethlen Paulina, saját és gyermekeik: Anna, Irma, Dénes és Ágnes nevében fájdalomtól mélyen suttogtan tudatják feledhetlen kedves leányuknak, illetőleg nővérnek Gróf Esterházy Paulinának, november hó 27-én 14 éves korában Bécsben a Salesi Hölgyek Kolostoránöveldejében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. Hált tetemei örök nyugalomra a hitizig sírjébe helyeztetek Kolozsvárt, 1879. december 6-án. Póral lett csak béke lehget!

— A városi bizottság pénteken f. év december hó 12-én s esetleg folytatásul a következő napon mindekor d. u. 3 órakor a városház szokott termében közgyűlést tart. A gyűlés tárgyai: 1. Szentesített törvényczikk bejelentése. 2. M. k. belügyminiszeri leirat a házi pénztár mult 1878. évi zárszámadására. 3. Számvevőszék jelentései: a) a torna-vivoda 1878 b) a sétatér-egyelt 1877. és 1878. c) a lövölde 1878. d) a városgazda 1874. c) a temető-alap 1878. f) a temető felügyelő 1878. g) a polgári iskola gondnokának 1878. h) ugyanennek 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. és 1877. évekről felülvizsgált számadásairól. 4) Horovitz Sámuel folyamodványa lívonatu vasut enge délyéért szakosztály véleményével. 5) Nagy Mihály nyugdíjasnak folyamodványa nyugdíjának átalányvaló megváltásáért, szakosztály véleményével. 6) A tudom. egyetemi kör kérelme tűzfabelli segélyért. 7) Eibeschtz L. kérelme a Pannónia szálloda elválti járdamunka megtérítéséért szakoszt. véleményével. 8) Nagy György folyamodványa városi felmondott tőke nála hagyásáért. 9) Tanács elterjesztése némely tisztviselői tisztviselői munkásságának jutalmazása iránt. 10) A városi bizottsági tagok lefolyt választásairól igazoló választmány jelentése.

— Nemes grófi család. Mező-Sámsondról írják a M. Vidéknek, hogy gr. Bethlen István és családja valódi jöltevő a nevezett községnek. A gróf világos tervein, erélyes akaratán új élet kezdődött s megszűntek a lazulni kezdő erkölcsi s anyagi állapotok. A nemes gróf reformált iskolát alkotott s ebben legujabban áldozatkészségével egy iparagat — a kosárkötést is meghonosítottá; a nemes grófné, e nagylelkű patrona pedig fölruházta a szegényebb iskolásokat s minden tekintetben elérni segíti a magasabb erkölcsi célokat. És hogy a gyakorlati élet követelményeinek is elég legyen téve, a nemes gróf csak a napokban tett 100 — 100 frtos alapítványokat a mezőmadarasi és mezőszámsondi baromtenyészés érdekében, S ez annál nagyobb jelentőségű, mert vidékünk „sine qua non”-ja épen a baromtenyészés, mely jövedelmi forrásul megmarad nekünk akkor is, midőn gabonánk a nagy szláv és amerikai verseny a világ-piacokról ki is szorította.

— Az orvos-termesztudományi társulat pénteken decz. 12-én, d. u. 5 órakor természetudományi szakulást tart. Ülés hely: Egyetemi épület, 1-0 emelet 10 sz. Az ülés tárgyai: I. Réthy Mór: Doppler elvéről. II. Tóth Mihály: Nagy-Körös területének földtani viszonyai czimú dolgozatát bemutatja Koch Antal. III. Dezső Béla: „Spinológiai tanulmány” című dolgozatát bemutatja Entz Géza IV. Koch Antal: bemutatja Kolozsvár távolabbi környezetének általa szerkesztet geologiai térképét. — Hőgyes Endre, titkár.

— A bécsi műgyetemen valószínűleg legközelebb véget érnek a zavarások. A közoktatásügyi miniszter leirata, mely a polytechnikum bezárásával fenyegetőzik, egyrészt, s a tulhajlott demonstrációk folytán a

hallgatók között beállott reakció következtében másrészt, most már odafelejték a dolgok, hogy a tanárok most már együttesen értekeznek az ifjakkal, hogy a csend helyre álltassék. Az építészeti és gépészeti szakosztály hallgatói már is kijelenték, hogy ők készek tovább is járni az előadásokra. A látogatók azonban még mindig remélik, hogy Pierre tanár lemond állásáról s ezt valószínűvé teszi a tanárok azon ígérete, hogy a hallgatók kérései teljesített fognak, ha magukat nyugodtan viselik. Hír szerint a műgyetemi tanács három ifjokolompost ki akar zárati a technikatól.

— Gambettáról azt írja a „Figaro”, hogy nagyon szereti a hideget. Daczára, hogy a Palais-Bourbon födelét, hol ő is lakik, lábnyai vastag hóréteg takarja, daczára, hogy Párisban jelenleg oly hideg van, akár csak Szentpéterváron, a kamara elnökének szobájában sem kályha, sem kandalló, sem másféle melegítő nincs. A napokban nyitott ablak mellett öltözködött. Ha fázik, egy kis szabogymnastika kimelegíti s azután dologhoz ül. Szinte roszzul esik neki — ugymond a „Figaro” — hogy az elfogadások végett meleg szobába kell mennie.

— Tuzok világ. A püspök-ladányi határban, a pár nap előtti eső-fagyos időben több mint 400 drb tuzokra bukkantak, melyek nagyrésze agyonfagyva, a többi főig meredt állapötban, összefagyott tollakkal, esett szákmanyl. Összeszedve rögtön a vasuti állomáshoz vitték s Bécsbe szállították valamennyit. Vadászok szerint, ilyen bő tuzokfogás csak 1849-ben volt.

— Méregkeverő asszonyok. Közégy vidékén több asszonyt elfogtak a miatt, mivel férjeiket megmérgezték. — A „Zalai Közöny” ez ügyben a következőket közli: A mult hó 16-án napfényre hozott mérgezési eset napról napra nagyobb mérveket öit, minek következménye az, hogy a Szerdahely, Doroszló, Czak és egyéb községhelet polgárok mind felbűszültek, dolgozni egy sem akar, hanem desperációjukban valamennyi mind iszik, a nők karjaikat összetéve ögyelognak az utcákon, várva, hogy Közégyről a foglár most már melyiket kíséri be közülök, minthogy az eddig bekísért nőik száma már elérte az egy tuzatot. Ugyanis eddig nyolcz mérgezési eset és vagy 15 leánytöl constatálottat a magzat-elhajlás, Ezzel azonban koránt sincs ennek vége, a többi még ilyes számtalan esetet a törvényeseknek lesz feladata napfényre hozni. A mérgezőeszek arzenikummal törtétek, a melyet részint pogácsába gurva, részint borba és kávéba töltve adtak a tulvilágra küldendő szegény férfiaknak. A hajmeresztő gaztett az egész vidéket a legnagyobb izgatottságban tartja. Az említett községheletből szökták az ott lakó asszonyok a községi és szombathelyi helet vásárokat tejjel, turóval, vajjal, baromhíval, málnával, csipetkésű, elárasztatni, az előfordult mérgezési esetekben mindenki óvatosságot töltek bármit is bevasárolni s így a főbb pénzforsások ezáltal természetesen jó darab időre fennakadt. Mindehhez járul még az is, hogy Közégy városnak kapitánya Schneider Nándor nyolcz ezer forint árva pénzt elszakasztott, kinek befogatására e hó 1-én érkezett meg a rendelet, mit azonban eszközölni azért lehetetlen, mivel a börtönök telvék méregkeverő nőikkel.

CSARNOK.

Mikor én fölléptem.
(Mükedvelők elrettentésére.)
FORTUNIOTÓL.
Három mesterség van (többek közt), a melyekhez mindenki ért, s születésénél fogva: az írás, az orvoslás és a színészet.
Sok ember csodálkozik, hogy ő miért nem ír olyan jó regényeket, mint Jókai. Hányan vannak, a kik „Kárpáthy Zoltán”-t épen úgy meg tudták volna írni, ha előbb eszükbe jut. És mikor valaki egy heti vajadás után összeültötte első „vidéki level”-ét s az a megyei lapban megjelent, — méltatlankodik, hogy a rákövetkező „Budapesti Szemle” Hugo Viktor legujabb művéről hoz kritikai tanulmányt.

CSARNOK.

Mikor én fölléptem.
(Mükedvelők elrettentésére.)
FORTUNIOTÓL.

Három mesterség van (többek közt), a melyekhez mindenki ért, s születésénél fogva: az írás, az orvoslás és a színészet.
Sok ember csodálkozik, hogy ő miért nem ír olyan jó regényeket, mint Jókai. Hányan vannak, a kik „Kárpáthy Zoltán”-t épen úgy meg tudták volna írni, ha előbb eszükbe jut. És mikor valaki egy heti vajadás után összeültötte első „vidéki level”-ét s az a megyei lapban megjelent, — méltatlankodik, hogy a rákövetkező „Budapesti Szemle” Hugo Viktor legujabb művéről hoz kritikai tanulmányt.

Az orvoslás? ... Van-e ember a világon, a ki nyugodt lelkiismerettel elmondhatná, hogy még sohasem gyógykezelt senkit? Dehogy van! Egy kis tuberculosis, ronesolótöröklob, agyvelő gyúladás és vízkórság ellen ki ne tudna valami orvosságot mondani! Hát a cholera ellen kinek nincs csalahatlan gyógyszer? És nem közzölték-e annak idején a hirdalok, hogy a pestist miként lehet a legbiztosabban gyógyítani házi-orvossággal. És sokan tökéletesen meg vannak győződve, hogy ha a doktorok annyit értenének az orvos tudományhoz, mint ők: sokkal kevesebbet halnának meg.

De a velünk született mesterségek közt legveszedelmesebb a „színészkedés”, — mert ennek törvényes formája van.
A színpad „vogelfrei.” Nemcsak szabad rámennie akárkinek, de ha hivatalnoki teszi, meg is dicserik érte, hogy „érdemeket szerez a közmevelődés körül.”
A mükedvelő író üldözik s kikaczagják; a mükedvelő doktor ellen kuruzslási törvényt hoznak.

De a színész-mükedvelővel szemben mi védelmezi az emberiséget?

A közvélemény nemhogy üldöznék, de még felkarolja. A törvény, hogy nem börtönök, de odasíratk a mükedvelő társulatok alapszabályaira; látta a m. kir. belügyminiszter.

Igazság ez?
Valaki ír egy roszt verset; a „kegyes olvasó” legfeljebb másfél-perczig el azon benyomás alatt, mintha langyos vizet innék. És a szegény versíró neve vasárnap ott pompázik az élelzapok „Csodabogár” rovatában, és az egész ország mulat rajta egy hétig.
Egy falusi kuruzsló-asszony agyonmászakriroz egytelten egy vályogvető cigányt. A törvényszék becsukatja a mükedvelésért.

A színész-mükedvelő? — Ez teljes három óra hosszat gyötör száz meg száz emberből álló intelligens közönséget, mely között nagyrédmű közbecsülésben álló hazafiak és honleányok vannak. Három óra hosszat tartja a fényes publikumot azon kínos érzetben, mintha a Niagara fölött kötelen látványt nézne, a ki két láb széles patk-pallón se tud járni!
És mi a bűnhődés? — Koszoru, taps, kihívás; kritika a vidéki lapokban, hogy az illető mükedvelő „emlékezet.” Prielle Cornéliára vagy Blahánéra — Kovács Gyulára vagy Szigeti Józsefere; és hogy alig várják, hogy lépjen föl még egyszer. —
Ezt nevezik humanitásnak a XIX. század második felében!

Megvallom, hogy éreztem magamban valamit, a mi lappangó színpadi genie-t sejtett. Elismerem mindig, hogy Egressy nagy színész volt, s hogy Prielle Cornéla valódi művésznő; de gondoltam, hogy nekem se állhatna épen rosszul, — nem ugyan Gauthier Margit — de legalább Bánk bán, avagy Macbeth. Aztán Carioli lovag se roszt szerep, meg Romeo és Göndör Sándor, vagy Gonosz Pista! Hát a dalmái! Ernániban a király parthieját Bignió kívántatta meg; tudtam persze, hogy olyan iskolám nincs, mint neki. — De ha n g? ... Van-e valaki, a ki elhiszi 1.) hogy ő nem szép, 2.) hogy nincs kitűnő énekhanga! —

Egyelőre a csendes vágyak mellett maradtam. Magános szobám négy fala közt hódoltam csupán a színi művészeteknek. Számtalan részleteket „Hamlet”-ből, énekeltem a Göndör Sándor hódolatát, Rozina ártalmát a „Sevillai borbély”-ből.
Az énekeimtől egyik szomszédom torok-sorvadást kapott; egy másiknak rögeszméje lett a Hamlet monolog, s most Szebenben gyógyítják hideg vízzel.

A nagy közönségre nézve talán örökre elvesztem volna, ha közbe nem jön a bosnyákországi hadjárát.
Gyógyítani kellett a sebesülteket. És erre általános kedvelt mód, hogy sebeket üssenek az előadásokon: ország-szerzte mükedvelői előadások rendeztetek. Engem is felszóllítottak, a haza és a humanitás nevében, hogy lépjek föl egy vigjátékban.
Hogyne. — a hazáért! Hogyne, — a „jótékonycziéi iránti tekintetből”!
A mükedvelő, mindig csak ily nemes czélok kényszerre alatt játszik. A hiúságnak és tetszelegési vágyának: a „mániá”-nak ehez semmi köze.
Elhozták a nekem szánt szerepet. Kívül rá volt mackakörmölve: „Jó zsef in a s.”
Hm! Bánkban — és „József, inas!” Ernani — és „József, inas!” Rozina — és „József, inas!”
Hm! hm!
Elfeledtem a hazát és a jótékonycziéit — csak arra gondoltam, hogy nekem inas, kell játszanom.
Persze visszaküldtem a szerepet rögtön... Miféle sértés! Adjanak mást.
Azt izenték, hogy a darabban rendelkezésemre áll egy kisasszony-szerep. Ha elvállalom ideadják. Más nincs.
Számot vetettem gammammal, s megállapodtam, hogy egy kisasszonyt még sem tudnék eléggé hiven ábrázolni.
Visszaizentem, hogy: nem lehet.
Helyzetem válságos lön. Ki voltam téve annak a veszélynek, hogy kimaradok szépen a mükedvelői előadásból.
No pedig eleget akartam tenni honfi kötelességemnek a sebesülteikért.
Rászántam magamat, hogy a szerepet elvállalom.
Eszembe jutott, hogy Ira Aldridge-ről olvastam valahol, hogy ő is játszott egyszer egy inasz.
Aztán különben is minden az a lakitástól függ.
Sokszor tapasztaltam már a színházban, hogy ügyes színész a másodrendű alakot el-

sőrendűvé tette; Szardabeyi Kálmán évek előtt a csuaszkok követéit adta volt „Szigetvári vértanúk”-ban — és milyen tapsot kapott érte?

Már pedig József inas csakugyan nagyobb és értékesebb szerep a csuaszkok követénél.

Lassanként megnyugodtam, — többet mondok: bizonyos büszkeség kezdte dagasztani önérzetemet. A siker egészen az enyém lesz; nem mondhatják majd, hogy a szerep hálás volta stb. segített rajtam. A tapsokat én aratom, nem az író, — egyedül én.

Mert hogy fogom aratni, oh abban bizonyos voltam.

Jövel hát: „József inas!”
(Folyt. köv.)

A VADLOTTAK PADJÁN.

I. Érdekes bűnvádi panasz.

Marcus Metal és Rappaport Symon jó barátok voltak; de a kettőjük között az a lényeges különbség volt, hogy Markus ur epés embernek született, Rappaport ur pedig a tudományok terén nem találta fel a puskaport. Ez más emberen is megtörténik Izrael fiai között; ámde itt az az eset fordult elő, hogy Rappaport urokvetetlenül első diplomát akart haza vinni Kolozsvárról.

Mit tegyen tehát?
Összebeszélte Marcus Metállal, s ezer forintban úgy alkudtak ki, hogy Rappaport helyett a kolozsvári sebeszeti akadémián lefoga tenni a vizsgákat, s midőn a diploma kezébe lesz, szépen átadja az igazi Rappaportnak, a kitől viszont 1000 forintot seper be.
A terv pompásan sikerült!
1872-ben az itteni sebeszeti akadémián (akkor még nem volt egyetem) az ál sebeszetnek kiadták a diplomát, s Rappaport azzal elment Galicziába, ott Gorlice községben telepedett le, s mint diplomával bíró sebesz éveken át kezelte Gorlice betegeit.

Minden szépen folyt; de egy nagy bökbenő mégis kiütötte magát!
Rappaport ur, az időközben Kozován letelepedett Marcusnak, ki ott néptanítással foglalkozott — elfelejtette megfizetni az 1000 frt. kötbért. A dolgot huzta-halasztotta, végre azonban a néptanítónak elfogyott a túrelme, s jelentést tett a kolozsvári k. törvényesek előtt az esetről, minek következtében a vizsgálat mind a két fél ellen megindított.

Mi lesz a vége, nem tudjuk; de annyi tény, hogy a mükedvelő sebesz urra nehéz napok várnak, ha a feljelentés behízonjul.
II. Egy család.

A helybeli kir. törvényszék által Barkai Ernő kassai illetőségű ifju, lopás- és csalás büntényeiret vád alá helyeztetett. Barkai Ernő — Motocu Miklós, Fényessy Arthur és Schaffer Ernő — álnévek alatt az erdélyi részben több városban megfordulva, különböző csalásokat és lopásokat követett el; legutóbb ügyvéd Coroján Gyula irodájában mint ügyvédjelölt nyert alkalmazást, de egy elkövetett lopáson rajtaérvén, a büntenyítő törvényeseknek adatott át, hős-tetteit — hos-zas tagadás után beismerete. Barkai egy jómódú kassai úgnök fia, a gymnasium tanulmányokat végezte s ámbár a jogi pályára lépett, de csakhamar abban hagyta a tanulást, azon utra tért, mely a börtönbe vezette. Beszél magyarul, francziául, románul, németül, s állítólag igen jól játszik zongorán, de aligha egyhamar alkalma lesz zenélni. — A végtárgyalás december 27-re tüzetett ki.

SZINLAP.

Béret 64-ik szám.
Kolozsvárt, csütörtök, december 11-én, 1879.

LECQVREUR ADRIENNE.

Dráma 5 felv. Irta Legouvé, franczából ford. Egressy B.
Kezdete 7 órakor, vége 9 után.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Decz. 10. —
NEMZETI SZALLODA.

Lindner Károly Beszterczéről. Novák Á és fia kereskedő Hollandból. Szabó Gyula birtokos Bialkáról. Ehrlich József kereskedő Budapestről. Deutsch Móza kereskedő Bécsből. Reinburg Zsigmond kereskedő Bécsből. Iránovits kereskedő Bécsből. J. Lévi József utazó Budapestről. Bothos Kálmán képviselő M.-Vásárhelyről. Ugron Gábor képviselő Sz.-Udvarhelyről. Br. Josika Andor O.-Fenesről. Gr. Klebersberg Zdenko Gerendről. Nagy Elek ügyvéd Szathmárról.

PANNONIA SZALLODA:

Herman K. kereskedő Bécsből. Heiney Mór B.-Hunyadról. Fried Mihály kereskedő Bécsből. Puff Miksa kereskedő Németországból. Román József ügyvéd Sz.-Ujvárról. Schiller F. kereskedő Bécsből. F. Elek Antal kereskedő Brunnból.

Kindó-tulajdonos és felelős szerkesztő
K. PAPP MIKLÓS.

Pályázat.

Kolozs megye alsó kerületében Mocs központtal rendszeresített s évi 300 frrtal javadalmazott állatorvosi állomásra pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók ezen állomás betöltése iránti képességeiket és nyelvismeretüket kitüntető okmányokkal felszerelendő pályázati kérésüket, főispán Méltóságos Gr. Eszterházy Kálmán urhoz czimezve, folyó hó 15-ig beadhatják.

Kolozs megye alispánjától.
Kolozsvártt, 1879. december 8-án.

Gyarmathy Miklós, s. k.
alispán.

Sz. 2570—1879.

(2—3)

Árverési hirdetmény.

Alólírt szolgabíró részéről közhírre tétetik, miként a 3 águ vasut és ebédlővel bíró vasuti indóházzal, rendes heti és három országos vásárral bíró Tövis mezővárosában és határán, az egész évi korszomajog haszonvétele, — 1880. január 1-től december hó 31-ig bezárólag, — egy évre — a folyó hó 18-án délután két (2) órakor Tövisen a város házában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe ki fog adatni; — a 6000 (hatezer) o. é. forintban megállapított kikiáltási ár 10%-éka bánatpénzzel készpénzben leteendő.

Az árverési feltételek a járásszolgabírói irodában bármikor betekintheők.

Tövis, 1879. december hó 6-án

Molnár Samu,
szbíró.

Karácsony- és UJÉVI

hasznos női ajándékok dús választékban

tűnő olcsó árban kaphatók

LEGUJABB DIVATU TÁRGYAK BETEGH PÉTER

legnagyobb női pipere raktárában Kolozsvártt, főtér 8. szám.

(2—*)

TRISKA FERENCZ
iparos jelességért az orsz. m. ipar-egyesület által Budapesten
diszérmet nyert

ZONGORA GYÁRA
Kolozsvártt, sétatér-utca,
12. sz. a Stadler-kertben.
Ajánlja dúsán ellátott

ZONGORA ÉS HARMONIUM
raktárát, ugyszintén saját gyártmányu
Zongoráit és kijavításait (54—*)
MŰHELYÉT.

25% árleengedés karácsoni

ÉS UJEVI AJÁNDÉKOK, gyermekjáték cikkeknel.

Miután üzlethelyiséget átalakítani, vagyis nagyobbítani szándékozom, minden olyan cikket, a mely nagy helyet foglal, u. m.: karácsoni és ujévi ajándékok, gyermekjátékok s több ehez hasonló cikkekkel, a rendes árból 25% árleszállítás mellett kiárusítani szándékozom és ezzel alkalmat is nyújtok mindazon szülőknél, urak és hölgyeknek, a kik a karácsoni és ujévi ajándékok- és gyermekjátékokat, rendkívül olcsó árakba és a mellett dús választékból megszerezni óhajják.

A nagyérdemű közönség becses pártfogásáért esedezve,
tisztelettel

KOHN LAJOS.

Főtér, báró Józsika-ház, a nagy tőzsde mellett.

25% árleengedés.

ÜZLET MEGSZÜNTETÉS!

Ez év vége felől Kolozsvártt a főtéren lévő

divat-szővet

kereskedésemmel

VÉGLÉGESEN FELHAGYNI,

azt egészben kiárusítani és így megszüntetni szándékozom, tisztelettel felkérem mindazokat, a kik még tartozásaitak be nem fizették, azt legelőbb ez év végeig befizessék, hogy a reám nézve nagyon kellemetlen kényszerűség kikerülve legyen, ezt per útján felhajtani.

Egyszersmind tisztelettel tudatom, hogy a még meglévő árukészletemet a lehető legolcsóbb árban, nagyobb részben még a beszerzési áron is sokkal alább eladni elhatároztam, hogy így mentől előbb kiárusítva legyen.

Tejes tisztelettel

Voith Jó'sef,

ezelőtt TAMASI TESTVÉREK.

(6—10)

KÜFFERLE CSOKOLADÉ.

Csak a valódi jól készített csokoládé képes a fogyasztó közönséget, hosszabb élvezet után kielégíteni. Austria-Magyarországon eddigelé a csokoládét leginkább keményítő tartalma hulladék anyaggal keverve készítették, mely nem csak nehezen volt emészthető, de csaktamar unottá válván, a megszokott kávét nem tudta legyőzni. Más országokban, hol a csokoládé jó anyagból és jól készítették, kitűnő tulajdonságainál fogva — mint pl. Francia- és Spanyolországban — a kávét már csaknem teljesen kiszorította.

A nyersanyag helyes megválasztásánál és a család aranyok bekeverésénél teljes mellőzésénél fogva a

küfferle csokoládé

mindennap újabb győzelmeket arat és naponta keresettebb lesz magánosoknál ép úgy, mint első rangú vendéglők, kávéházak és szállodák által.

Kapható Kolozsvártt a legtöbb fűszerkereskedésben, különösen Hutflesz Károly, Hutter János, Betzkay Arthur, Gergely Ferencz, Florián Testvérek, Somlyay László, Vogel Károly, Dietrich Sámuel és Veisz József kereskedéseiben. (30—*)

Főügynök az erdélyi részekre: HOLDAMPF GERO
Kolozsvártt.

HUTFLESZ KÁROLY

Kolozsvártt,

megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany és ezüst pénzemeket, s leszámítol (escompirt) mindenféle nyereseményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bár mily összegű fizetéseket.

AJANLJA DÚSAN ELLÁTOTT

FÜSZERTARÁT, BÖRKERESKEDÉSET,

ugy saját gőz- (henger)- malmai

LISZTEIT,

ugy szintén kitűnő minőségű (323—*)

FAGYGYUGYERTYA és SZAPPANGYARTMANYAIT.

A „MAGYAR POLGÁR”

KIADÓ-HIVATALÁBAN

megjelent és kapható:

„SZÁZ ELBESZÉLÉS”

ELET-, UTIRAJZ és KALAND.

Külföldi írók

VÁLOGATOTT MŰVEIBŐL.

12 kötet ára

csak 4 forint.

Kiadja: K. PAPP MIKLÓS.

E gyűjteményben van Jules Verne-ének „HUSZEZER MÉRTFOLD A TENGER ALATT” című világhírű regénye, három kötetben.

TÖRTÉNETI LAPOK

1874, 1875 és 1876. évi folyamra

6 nagy kötetben.

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS.

36 frt bolti ár helyett

csak 18 forint.

A KIKNEK NINCSEN SZIVÖK,

REGÉNY. 2 KÖTETBEN.

Írta: GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

Kiadja: K. PAPP MIKLÓS.

Ára 1 frt 50 krajczár.

Gyakorlati szabályzat

a magyar

tűzoltó testületek

részére.

Hivatalos kiadás.

Ára füzve 40 kr. Postán

küldve 42 krajczár.

Exercir Reglement

für die

FEUERWEHREN

der

ungarischen Krone.

Ämtliche Ausgabe.

Ára 40 kr., postán küldve 42 kr.

Gróf Széchenyi Istvánnak

világhírű

„BLICK”

czimű művének magyar fordítása.

Kiadja: K. PAPP MIKLÓS.

E mű a nagynevű szerző örökösének szíves beleegyezése s engedelmé mellett van át-ülteve irodalmunkba. Meg vagyok győződve, hogy fontos szolgálatot tettem, mert e mű korszakot alkotott egykor az abszolút kor legnagyobb üldözésai között is, s az egész nyelvi világ figyelmével találkozott. A német-rómáinak elatásánál, részletesebb s mélyebb stadiumu ismertetésével, mit e mű, nem találkoztunk. A ki e kor corihpensait microscopiumon keresztül akarja nézni, annak gróf Széchenyi megmutatja rettentő híven! A fordítás nehézségeivel irodalmunk egyik legtekintélyesebb műfordítója mérkőzött meg, az, kinek „Faust” első fordítását köszöni irodalmunk.

E három kötetre terjedő ritka becses műnek ára 2 frt helyett csak 1 frt 20 kr.

Cazallon naplója.

(Le Chancellor.)

IRTA: JULES VERNE.

ára 60 kr.